

något, ehuru allvarligt, studium af de moderna språken? Och är kanske detta äfven nog för vinnande af den »klassiska bildning», som ensam förmår göra människan »skicklig att sörja för sina samhällighetsbehof, stifta kloka lagar och vidmakthålla rättvisa»?

I afseende på *gymnasium* säger förf. helt kort, att det må förblifva »såsom hittills». Vi skola emedlertid icke inlåta oss i någon utförligare redogörelse för förf.s organisationsplan för detta eller de öfriga laroverken. Hvad vi anført, rörande några delar deraf, karakteriserar det hela.

**Red.**

***Euclidis proportionslära med förklaringsgar, utgifven af P. N. Ekman. Andra öfversedda upplagan. Stockholm, Bonnier, 1841.***

***Euclidis Femte och Sjette Rocker med förändringar, af E. G. Björklöf. Andra upplagan. Upsala, Wahlström & Låstbom, 1845.***

Den Euclideiska proportionsläran, baserad på femte definition i femte boken af Euclidis Elementa, har i alla tider varit ansedd för ett af de yppersta matematiska snilleverk, och förtjenar utan tvifvel att så anses. Många hysa ock ännu i dag den tankan, att utan kännedom af densamma ingen grundlig matematisk bildning är möjlig och att den därför ovillkorligen äfven bör läras i elementarskolan. Antages detta, så är ingenting för undervisningen angelägnare än att denna proportionslära i formelt hänseende behandlas på ett tidsenligt sätt; och man måste ur denna synpunkt hålla författarne räkning för deras berömvärda företag att densamma omarbete. Den ene författaren har inskränkt sig till den allmänna proportionsläran eller Euclidis 3:te Bok, och har, med några tillägg, troget hållit sig vid Euclidis framställning; den andre har mera fritt bearbetat både femte och sjette boken. Emedlertid skola vi icke ingå uti någon detaljerad granskning af hvarken det ena eller andra arbetet, enär vi, på grunder, som straxt skola anföras, anse hela den Euclideiska behandlingen af proportionsläran såsom varande otjenlig

för elementarundervisningen, åt hvilken vi här uteslutande rigta vår uppmärksamhet.

Det qvicka uti Euclidis proportionslära ligger i dess tillämplighet på så väl kommensurabla som inkommensurabla storheters proportioner. Men läran om inkommensurabla storheter och deras proportioner tillhör helt och hållet den transcendentela matematiken och borde aldrig ingå uti elementarundervisningen. Allt hvad derom i elementarskolan borde läras är 1) hvad som förstås med inkommensurabla storheter 2) huru man för praktiskt behof finner en approximativ proportion emellan dem d. v. s. en enda definition med förklaring; men sjelfva proportionsläran skulle blott afse kommensurabla storheter och kunde således behandlas på ett helt annat sätt än efter Euclides. Frågan är då, huruvida ett sådant olika behandlingssätt skulle kunna medföra några positiva fördelar och huruvida det Euclideiska medför några verkliga olägenheter, och vi skola försöka visa, att så är förhållandet; i annat fall borde man naturligtvis föredraga det framställningssätt, som är mest omfattande.

Om man med noggrannhet examinerar ynglingar, som lärt sig proportionsläran efter Euclides, så lærer man icke undgå att finna, huru de oftast, om de äfven perfekt kunna göra reda för de Euclideiska bevisen, likväl till den grad sakna insigt uti naturen af proportioner, att de knappt kunna med visshet säga, huruvida fyra uppgifna tal äro proportionela eller icke: kunna de det, så är det alltid till följd af någon utom Euclides vunnna regel, någon regel, som endast är på kommensurabla storheter tillämplig. Orsaken är, att den Euclideiska definitionen, ehuru för det generela problemet förträfflig, verkligen icke omedelbart leder till någon tillräckligt klar och lefvande (praktisk) uppfattning af det definierade: och man använder sålunda en definition för *bevisningen*, en annan åter för *sakens förstående*. Följden är, att lärjungen visserligen lär sig de Euclideiska bevisen, men mestadels som en utanlexa, hvilken snart glömmes, för att lemna rum för det sätt att se saken, som grundar sig på naturen af endast kommensurabla storheter.

Uti det sagda hafva vi påpekat ett af ålder temligen allmänt fel uti elementarundervisningen, nemligen det felet att ej låta lärjungen komma till en klar och lefvande uppfattning af hvad han läser. På samma sätt går man t. ex. ofta tillväga i grammatiken, då man inpräglar i lärjungen en hop mer eller mindre prekära reglor (prekära åtminstone med afseende på lärjungens ståndpunkt), utan att föra ho-

nom till någon rätt insigt i *satsens* natur o. s. v. Man nöjer sig med att framställa ett torrt och för lärjungen meningslöst schema; och man förmenar gerna att genom införandet i undervisningen af obehöfliga och onaturliga *svårigheter* en viss grundlighet åstadkommes. För vår del kunna vi ej annat än på det högsta uttala oss mot en slik dödade *formalism* i undervisningen. Vi yrka deremot, att undervisningen alltid bör lämpas efter lärjungens fattningsförmåga och ej drilvas utöfver denna, och att, jemte bevisningen, alltid *insigt i sjelfva saken* bör afses. Antages denna grundsats, såsom vi förmoda, för riktig, så följer deraf i närvarande fall ovillkorligen, att uti elementarundervisningen proportionsläran icke bör sträcka sig utöfver kommensurabla storheters proportioner. Att inom de så bestämda gränserna all stränghet i bevisning kan och bör iakttagas, förstås af sig sjelft: man förlorar således i detta hänseende intet, men vinner i det andra. Proportionsläran, för alla så nödvändig att rätt förstå, och i sig sjelf så lätt att fatta, men som nu sätter de fleste lärjungar så mycket myror i hufvudet och blifver af så få rätt insedd, skall sålunda och endast sålunda behandlad blifva en af de viktigaste och mest fruktbärande beståndsdelar af den allmänna matematiska elementarbildningen.

*Red.*

***Engelsk prononciationslära efter en för-  
enklad plan. utgifven af E. M. Olde.***

*Andra upplagan. Stockholm, Hörbergiska Boktryckeriet, 1842.*

Engelska språket har under de sednaste åren börjat vinna mer och mer insteg i vår allmänna bildning, och i flere af våra offentliga läroverk är det redan antaget såsom läroämne: en framgång, för hvilken detta språk icke, såsom förhållandet till en stor del är med fransyskan, har att tacka hofgunst och modet, utan det höga värdet af den engelska litteraturen, hvars anspråk omsider lyckats göra sig gällande. När man betänker, hvilka rika skatter denna litteratur innehåller af så väl estetiska, som dels strängt vetenskapliga, dels populära arbeten i religion, moral, filosofi, naturvetenskaper m. m. (i många fall vida öfverträffande allt hvad kontinenten har att bjuda på), när man besinnar hvilket omätligt inflytande den engelska nationen